

An illustration of a classroom. A teacher stands at the front, holding books. A chalkboard in the background displays the title. The room contains a desk with a laptop, a bookshelf with books and a globe, a clock, and a window.

De kracht van collectieve financiering van Zorg in Onderwijstijd

Regio Hart van Brabant als inspiratie voor andere gemeenten

Voorwoord en leeswijzer

Voorwoord en leeswijzer

Voorwoord

Begin 2019 werd ik (als beleidsmedewerker jeugdhulp-onderwijs in Tilburg) benaderd door Rik Aarden, Schoolleider SO-afdeling van Onderwijscentrum Leijpark. (Deze school biedt leerlingen van 4 - 20 jaar met een functionele beperking onderwijs, zorg en begeleiding op maat. Naar dit speciale type onderwijs komen kinderen uit de hele regio.)

Er zouden 17 nieuwe kleuters starten. Allen met een extra ondersteuningsvraag, waarvoor 17 individuele beschikkingen voor jeugdhulp nodig waren. Zijn vraag: 'Kan dit niet anders?'

Binnen Tilburg was op dat moment al nadrukkelijk de wens voor een betere en efficiëntere samenwerking tussen de jeugdhulp en het onderwijs. Zowel wethouder Hendrickx in Tilburg als ik waren er dus direct van overtuigd dat we deze kans moesten aangrijpen om, als pilot, deze leerlingen via een collectieve financiering te voorzien van zorg (ZiO). Het college van Tilburg ging akkoord.

We hebben het eenvoudig aangepakt: Eerst de huidige totale zorgvraag geïnventariseerd en vervolgens de benodigde zorg bepaald als we het collectief zouden organiseren. Winst voor de school en de kinderen: het zou makkelijker worden in de organisatie en er kon zorg op maat worden geleverd. Winst voor de gemeente: het zou minder kosten aan jeugdhulp.

De pilot bleek succesvol. Zowel ouders, als professionals uit de zorg en het onderwijs waren enthousiast over de nieuwe werkwijze.

Het jaar daarop is deze financieringswijze overgenomen door de regio Hart van Brabant voor alle kleuters en leerlingen in de groepen 3 (39) op Onderwijscentrum Leijpark. Nu de regio ook enthousiast was, spraken Rik en ik als snel over ons ultieme einddoel: de hele school (± 600 leerlingen) moest voorzien worden van beschikkingsvrije ZiO!

Na een tussenstap met een uitbreiding naar de hele SO afdeling en de start van een pilot op (V)SO De Bodde wisten we: dit gaat lukken!

We hadden inmiddels een enthousiast en interprofessioneel projectteam en een projectplan, waarin iedereen verantwoordelijkheden had. We gingen aan

de slag met de doorontwikkeling. Het was hard werken; iets bedenken, bijstellen, proberen, bijstellen, bespreken, bijstellen en weer iets nieuws uitwerken met dezelfde processen.

Er moest erg veel worden uitgewerkt en vooral binnen de gemeenten moesten heel veel verschillende afdelingen betrokken worden.

Maar binnen het projectteam bleef altijd een fijne sfeer, want we waren allemaal enthousiast en bereid deze extra energie te leveren voor een, inmiddels bijgesteld, gezamenlijk doel: Zowel Onderwijscentrum Leijpark als De Bodde moesten vanaf het schooljaar 2022-2023 volledig voorzien worden van beschikkingsvrije zorg! Na 3 jaar heel hard werken hebben we dit samen bereikt!

Vooral trots zijn we op de samenwerkingsafspraken. Deze zijn zo zorgvuldig uitgewerkt, dat we allemaal precies weten wat we te doen hebben en wat we van elkaar mogen verwachten.

Hartelijk dank aan het kernteam: Rik Aarden, Stephan Gijsman, Willemijn Peters, Wilma Houtepen, Manon Cuperus, Nick van Engelen, Laurie de Vroom, Olaf Corten, René Vrins, Lenneke Wolswinkel, Nina Faulstich en alle andere betrokkenen die in diverse fasen hebben meegewerkt en meegedacht, of besluiten moesten nemen!

Wat ik nog graag mee wil geven: Lees vooral in dit stuk wat de voordelen zijn van de collectieve inzet van zorg en neem ruim de tijd hier samen naartoe te werken.

Om een goede borging mogelijk te maken is het proces minstens zo belangrijk als het eindresultaat!

Tanja Verhoeven

Programmaleider 'ieder kind voelt zich thuis op school', regio Hart van Brabant

Randvoorwaarden en werkzame factoren

Fase 1: Oriëntatie

Fase 2: Definiëring

Fase 3: Pilot(s)

Fase 4: Ontwerp

Fase 5: Voorbereiding

Fase 6: Uitvoering

Fase 7: Evaluatie en Monitoring

Vervolg: Stip op de horizon

Voorwoord en leeswijzer

Leeswijzer

Dit document beschrijft de werkwijze richting collectieve financiering van ZiO op twee (v)so scholen in Tilburg- regio Hart van Brabant. Per fase worden de verschillende stappen, aandachtspunten en eventuele risico's besproken. Dit document vol met best practices en lessons learned van deze voorlopende pilotregio kan dienen als inspiratie voor andere gemeenten die streven naar een collectieve financiering van ZiO.

Op de volgende pagina wordt gestart met de randvoorwaarden en werkzame factoren. Vervolgens dient de daarop volgende roadmap als leeswijzer voor de rest van het document. Wil je meer weten over de verschillende fasen? Klik dan op de fase uit de roadmap waar je meer over wilt weten of navigeer via de knoppen aan de zijkant van elke pagina naar de eerste pagina van elk hoofdstuk voor meer informatie per fase.

Voorwoord en leeswijzer

Randvoorwaarden en werkzame factoren

Fase 1: Oriëntatie

Fase 2: Definiëring

Fase 3: Pilot(s)

Fase 4: Ontwerp

Fase 5: Voorbereiding

Fase 6: Uitvoering

Fase 7: Evaluatie en Monitoring

Vervolg: Stip op de horizon

Randvoorwaarden en werkzame factoren

Randvoorwaarden

Klein beginnen

- Klein beginnen (vanuit hoofdgemeente). Het is belangrijk om bij de start ook een nulmeting te doen, zodat resultaten gemeten kunnen worden. Op die manier kan je vanuit eerste positieve resultaten stap voor stap de pilot verder uitbreiden in de regio.

Betrokkenheid en commitment vanuit betrokken regiogemeenten

- Zorg dragen voor regionale consensus over de meerjarige ambitie met alle betrokken gemeenten. En deze consensus vervolgens ook vastleggen met de regio.

Samenwerking met en vertrouwen vanuit alle betrokken partijen:

- Consensus over huidige knelpunten/verbeterpunten, ambitie en uitgangspunten met scholen, aanbieders, zorgkantoor en gemeenten.
- Vanaf de start betrekken van- en samen optrekken met het betrokken zorgkantoor. Hun betrokkenheid is cruciaal voor het doen slagen van het project.
- Samen de resultaten bepalen en beschrijven die het project moet opleveren.
- Samenwerkingsafspraken en samenwerkingsbereidheid vastleggen in concrete werkafspraken.
- De gezamenlijke basis met de relevante spelers, een goede rolverdeling en de gemeente Tilburg als trekker zijn krachtig en cruciaal gebleken voor het doen slagen van de nieuwe werkwijze.

Ouderbetrokkenheid

- Vertrouwen van ouders blijkt essentieel voor een succesvolle invoering van collectieve financiering. Regio Hart van Brabant heeft ingezet op zorgvuldige communicatie en transparantie richting ouders over wat de school en de zorgaanbieder(s) (gaan) doen. Dit draagt bij aan de solidariteit onder ouders en hun acceptatie dat de samenwerking tussen onderwijs- en zorgprofessionals ten goede komt aan alle kinderen in een groep.

Projectmanagement met voldoende uren en mankracht

- Aanstelling van een projectleider die voldoende tijd heeft voor uitvoering en daar ook echt voor een vastgesteld aantal dagen voor vrijgesteld is.
- Projectgroepleden die deelopdrachten uitvoeren en tijd hebben voor de uitwerking.

SAMENWERKING
MET EN
VERTROUWEN
VANUIT ALLE
BETROKKEN
PARTIJEN

Voorwoord en leeswijzer

Randvoorwaarden en werkzame factoren

Fase 1: Oriëntatie

Fase 2: Definiëring

Fase 3: Pilot(s)

Fase 4: Ontwerp

Fase 5: Voorbereiding

Fase 6: Uitvoering

Fase 7: Evaluatie en Monitoring

Vervolg: Stip op de horizon

Randvoorwaarden en werkzame factoren

Voorwoord en leeswijzer

Randvoorwaarden en werkzame factoren

Fase 1: Oriëntatie

Fase 2: Definiëring

Fase 3: Pilot(s)

Fase 4: Ontwerp

Fase 5: Voorbereiding

Fase 6: Uitvoering

Fase 7: Evaluatie en Monitoring

Vervolg: Stip op de horizon

Werkzame factoren

Naast regio Hart van Brabant zijn er meerdere plekken in het land waar vergelijkbare projecten lopen. Op (arrangeer)scholen, in gemeenten, bij samenwerkingsverbanden en andere pilotregio's wordt hard aan de weg getimmerd en veel bereikt. Er is een breed scala aan oplossingen en aanzetten tot een collectieve bekostiging en aanpak op cluster 3 en 4 scholen in ontwikkeling in een groot aantal regio's. De tot nu toe opgehaalde werkzame factoren op een rij:

Visie

Het begint met een gezamenlijke visie: een door alle betrokken partijen breed gedragen idee dat het beter kan en moet, in het belang van de leerlingen om wie het gaat. Onderwijs, zorgpartners, samenwerkingsverbanden en gemeenten zijn samen op pad en dat kan alleen op basis van onderling vertrouwen, een heldere koers, doelen en uitgangspunten, vastgelegd in een meerjarig programmaplan en geaccordeerd door de verantwoordelijke bestuurders.

Sturing

Goede samenwerking gaat niet vanzelf, maar vereist intensieve en langdurige inspanning. Dat vraagt iets van de gemeenten waar de scholen gehuisvest zijn, de scholen waar de vraag zich voordoet, maar ook samenwerkingsverbanden passend onderwijs moeten daarin een rol nemen. In ieder geval is het zaak om de aansturing van het proces bij één of enkele vaste en herkenbare personen in de regio te beleggen en hen daar ook voor te faciliteren. Ook het beschrijven van de afspraken en de routing in de praktijk is helpend, doordat tussen de domeinen regelmatig begripsverwarring lijkt te ontstaan.

Zicht op zorg

Het blijkt voor scholen niet altijd eenvoudig te zijn om op eigen kracht goed de benodigde soort- en hoeveelheid zorg van leerlingen op school en financiering daarvan in beeld te brengen. In dat geval zouden jeugdhulpaanbieders en gemeenten hier ook inspanning op moeten leveren.

Deze nulmeting is een goede (voorwaardelijke) basis op om het gesprek over collectieve financiering tussen scholen, gemeenten en zorgkantoren aan te gaan. De hoop en verwachting is dat het landelijk onderzoek uiteindelijk voldoende representatieve gegevens oplevert om als benchmark te kunnen dienen. Ook duidelijke populatiebeschrijvingen volgens een doelgroepenmodel lijken belangrijk te zijn, juist ook om de ondersteuningsbehoefte en de dynamiek van een groep leerlingen aan te kunnen geven.

Klein beginnen

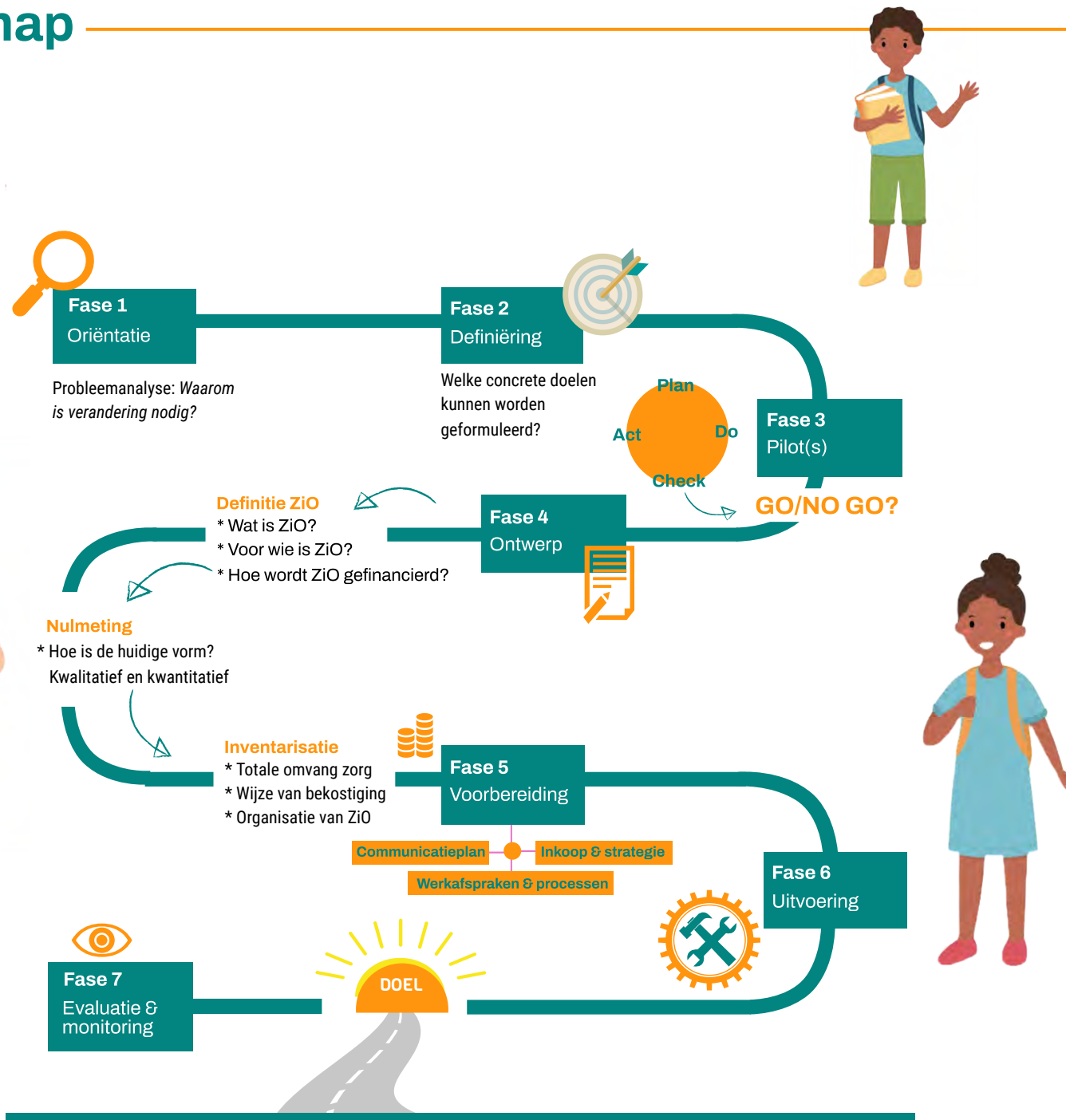
Pogingen her en der in het land om in één keer van bovenaf regionale afspraken te maken met alle cluster 3 en 4 scholen, gemeenten en zorgpartners, zijn vooralsnog vaak niet meteen succesvol gebleken. De omgekeerde aanvliegroute – beginnen bij één school, of nog kleiner, bij één groep van één school, en van daaruit uitbreiden – lijkt kansrijker. Sommige scholen kiezen daarbij voor een start in de kleutergroepen, dat vergemakkelijkt het gesprek met (nieuwe) ouders over bijvoorbeeld de inzet van een vaste zorgaanbieder. Het blijkt belangrijk om de nieuwe werkwijze van begin af aan goed te monitoren. Op die manier komen vaak de eerste leerpunten, maar vooral ook kleine successen in beeld (betere zorg en ondersteuning met minder middelen), wat zorgt voor draagvlak voor uitbreiding van de aanpak.

Eenvoudig financieren

In aansluiting op voorgaande werkzame factor (klein beginnen) wordt collectieve financiering tot nu toe doorgaans als groeimodel ingezet. Als eerste stap wordt meestal een subsidierelatie tussen school en vestigingsgemeente aangegaan, waarbij een school een aanvraag kan doen voor beschikkingsvrije inzet van de totaal benodigde Jeugdhulp op school (voor een of meer geselecteerde groepen). De omvang daarvan wordt bepaald op basis van de uitkomsten van de screening (zie Zicht op zorg) en/ of op basis van de al lopende indicaties.

Roadmap

Voorwoord en leeswijzer

Randvoorwaarden en werkzame factoren

Fase 1: Oriëntatie

Fase 2: Definiëring

Fase 3: Pilot(s)

Fase 4: Ontwerp

Fase 5: Voorbereiding

Fase 6: Uitvoering

Fase 7: Evaluatie en Monitoring

Vervolg: Stip op de horizon

Fase 1: Oriëntatie

Probleemanalyse: waarom is verandering nodig?

Het is belangrijk te starten met het maken van een goede probleemanalyse: waarom is er eigenlijk verandering nodig? Wat zijn precies de ervaren dilemma's en belemmeringen in de huidige situatie waarvoor een oplossing moet komen? Regio Hart van Brabant heeft deze probleemanalyse ook uitgevoerd. We noemen hier een aantal belangrijke elementen uit die probleemanalyse ter inspiratie.

Aanleidingen belemmeringen

- In 2014 is Passend Onderwijs ingevoerd, met als doel dat elke leerling een plek krijgt op een school die past bij zijn of haar mogelijkheden en kwaliteiten. Naast de basisondersteuning die scholen moeten organiseren, zorgen de samenwerkingsverbanden voor middelen wanneer een leerling extra ondersteuningsbehoefte nodig heeft die overstijgend is aan de basisondersteuning.
- Soms hebben leerlingen naast de extra zorg vanuit de samenwerkingsverbanden meer zorg nodig om onderwijs te volgen. Deze zorg wordt georganiseerd vanuit 3 wetten: Zorgverzekeringswet (ZvW), de Wet Langdurige Zorg (Wlz) en de Jeugdwet (JW).
- De meeste kinderen met een complexe ondersteuningsbehoefte zitten op het speciaal onderwijs. Naar dit speciale type onderwijs komen kinderen uit de hele regio. Door de regiofunctie hebben deze scholen niet alleen te maken met verschillende wetten, maar ook met verschillend beleid van samenwerkingsverbanden, jeugdhulpregio's en individuele gemeenten.
- Waar voorheen een deel van de zorgmiddelen voor het kind duidelijk bestemd was voor zorg binnen onderwijs, of de scholen deze rechtstreeks ontvingen, is dit met ingang van 1 januari 2015 veranderd.

Voor kinderen in de Wlz geldt: Ouders dienen bij het Centrum voor Indiciestellingen (Hierna: CIZ) een indicatie aan te vragen voor de Wlz. Speciaal onderwijs aanbieders moeten nu in gesprek gaan met ouders om extra begeleiding en verzorging op school in te kopen via het persoonsgebonden budget (hierna PGB). Wanneer een zorgverlener een ZIN contract heeft, kan hij deze zorg gewoon verlenen.

Voor kinderen in de Jeugdwet geldt: De school moet nu de ouders vragen een deel van hun PGB budget af te staan aan het onderwijs, of een beschikking voor Zorg in Natura aan te vragen voor de zorg die deze kinderen binnen onderwijstijd nodig hebben.

Deze wijziging heeft de volgende gevolgen:

1. School moet met ouders praten over inzet van zorguren vanuit hun PGB, terwijl het veel wenselijker is dat ouders en school alleen over de inhoud praten.
2. Er worden twee ondersteuningsplannen (zorgplan en ontwikkelingsperspectiefplan) per kind gemaakt in plaats van één, waardoor ouders twee gesprekken voeren met verschillende partners en het risico bestaat dat zorg en onderwijs niet optimaal op elkaar zijn afgestemd.
3. Doordat de huidige inzet van zorg in onderwijs individueel per kind is georganiseerd is er veel inloop en uitloop van personen gedurende de dag in de klas. Dit zorgt voor onrust en heeft invloed op de kwaliteit van onderwijs. In de huidige vorm is de inzet van zorg in onderwijs georganiseerd vanuit het aanbod. Vooraf is bepaald welke zorg een kind op welk moment nodig heeft. Hierdoor kan er niet vraaggericht gewerkt worden.
4. Zowel voor ouders, scholen, zorgaanbieders en gemeenten zorgen de individuele beschikkingen (die vaak verlengd en/of aangepast moeten worden) voor hoge administratieve lasten.

Voorwoord en leeswijzer

Randvoorwaarden en werkzame factoren

Fase 1: Oriëntatie

Fase 2: Definiëring

Fase 3: Pilot(s)

Fase 4: Ontwerp

Fase 5: Voorbereiding

Fase 6: Uitvoering

Fase 7: Evaluatie en Monitoring

Vervolg: Stip op de horizon

Fase 2: Definiëring

Om de gestelde problemen uit fase 1 aan te pakken is het nodig om concrete doelen en beoogde resultaten te formuleren. Hart van Brabant heeft bij de start van het project de volgende doelen voor ZiO geformuleerd:

1. De benodigde ZiO op Onderwijscentrum Leijpark en De Bodde wordt effectiever georganiseerd.

Doordat er minder verschillende professionals gedurende de dag de klas in en uitlopen, is er meer rust in de klas, wat de kwaliteit van onderwijs bevordert. Daarnaast wordt er vraaggericht zorg ingezet in plaats van aanbodgericht.

2. De benodigde ZiO op Onderwijscentrum Leijpark en De Bodde wordt efficiënter georganiseerd.

Dit ziet Hart van Brabant terug in lagere kosten van de totale hoeveelheid benodigde zorg als deze beschikkingsvrij wordt georganiseerd. Dit gevolg van collectieve inzet was in de eerste pilot al zichtbaar. Daarnaast leidt dit tot vermindering van bureaucratie omdat er geen beschikkingsproces nodig is.

3. Scholen en ouders worden ontzorgd.

De school praat met ouders alleen nog over de ontwikkeling van het kind en niet meer over kosten voor ureninzet die nodig is. Dit voorkomt spanningen in de relatie tussen ouders en school. Ook vervalt de tijdrovende - en emotioneel vaak belastende - last van ouders voor het beschikkingsproces.

Ouders van leerplichtige kinderen in de Wlz weten direct nadat zij een PGB krijgen toegewezen wanneer en welk deel gebruikt dient te gaan worden voor ZiO.

Hart van Brabant heeft vervolgens de volgende beoogde resultaten uit de geformuleerde doelen afgeleid:

1. Inzet en teamvorming zorgprofessionals in het onderwijs

Van aanbieders verwachten we dat deze met de school een rooster maakt voor de inzet van ZiO. Dit rooster moet leiden tot een inzet van ZiO die flexibel kan zijn. Vraaggericht vanuit het perspectief van de leerling. Daarnaast moet het rooster ertoe leiden dat de diverse professionals in een klas zich als een team kunnen ontwikkelen, waarbij zij elkaar versterken en aanvullen.

Deze ontwikkeling sluit aan op de ingezette ontwikkeling binnen de pilots, waarbij de huidige aanbieders, in samenwerking en afstemming met de scholen, de inzet van ZiO flexibel organiseren.

2. Vaste gezichten ZiO

Aanbieders werken met vaste medewerkers binnen de scholen en op de groepen. Dit betekent dat medewerkers die ZiO verlenen binnen één of meerdere klassen bekende gezichten zijn voor de leerlingen, de leerkracht en onderwijsassistent van deze klas(sen). Zo kunnen zij functioneren en ontwikkelen als team. Bij de inroostering van de medewerkers houden aanbieders rekening met de schoolvakanties.

3. Eén kind, één plan

Het stroomlijnen van zorg en onderwijsondersteuning moet beter. Om dat te bereiken wordt niet langer per leerling een Ontwikkelperspectiefplan (OPP) én een Beknopt Plan Jeugdhulp opgesteld. In plaats daarvan worden de individuele doelen van de leerling vanuit het onderwijs en de zorg beide beschreven in het OPP. Bij de zorg gaat het uiteraard om doelen en resultaten die passen bij de hierboven beschreven definitie van ZiO. Opdrachtnemer en school beschrijven in het OPP hoe zij waarborgen dat iedere leerling de zorg ontvangt die noodzakelijk is om de resultaten te bereiken. De ontwikkeldoelen én doelen, resultaten en inspanningen die de aanbieder via ZiO levert, worden hierin beschreven.

Voorwoord en leeswijzer

Randvoorwaarden en werkzame factoren

Fase 1: Oriëntatie

Fase 2: Definiëring

Fase 3: Pilot(s)

Fase 4: Ontwerp

Fase 5: Voorbereiding

Fase 6: Uitvoering

Fase 7: Evaluatie en Monitoring

Vervolg: Stip op de horizon

Fase 2: Definiëring

4. Rust

Er is meer rust in de klas, doordat er een vast team de hele dag de klas bedient.

5. Ontzorgen

Ouders worden ontzorgd. Zij hoeven geen inspanningen te leveren om de zorg voor hun kind te faciliteren.

6. Zorg op maat

Er wordt aan kinderen zorg aangeboden als ze dat nodig hebben in plaats van wanneer het vooraf ingepland is.

Voorwoord en leeswijzer

Randvoorwaarden en werkzame factoren

Fase 1: Oriëntatie

Fase 2: Definiëring

Fase 3: Pilot(s)

Fase 4: Ontwerp

Fase 5: Voorbereiding

Fase 6: Uitvoering

Fase 7: Evaluatie en Monitoring

Vervolg: Stip op de horizon

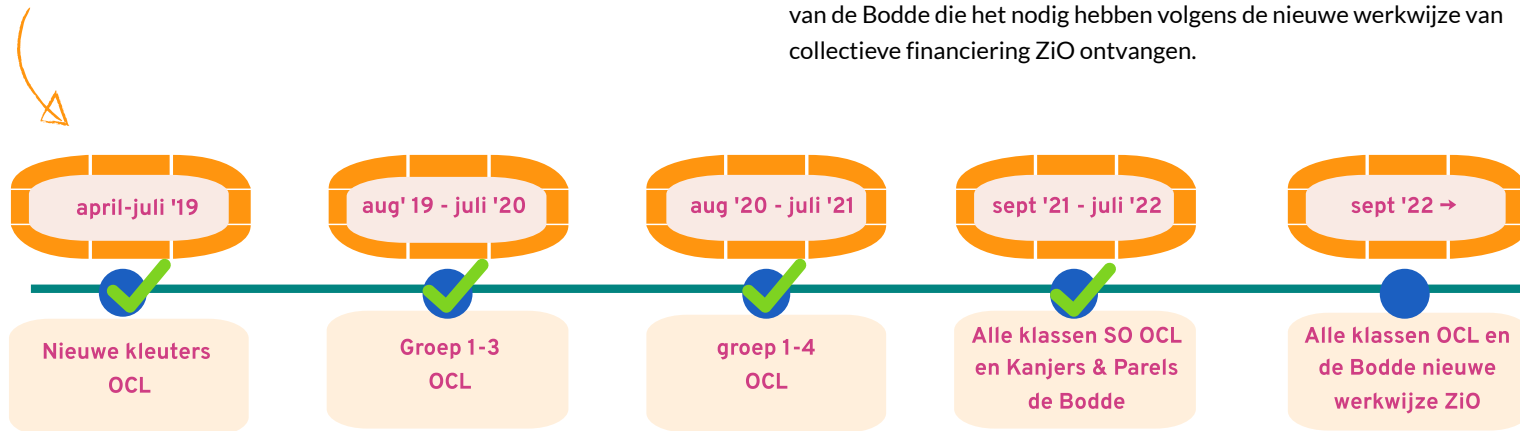
Fase 3: Pilot(s)

In de schooljaren 2019-2020, 2020-2021 en 2021-2022 onderzoekt de regio Hart van Brabant hoe ZiO via een collectieve inkoop van zorg kan worden ingezet. Het gaat hierbij uiteindelijk om alle leerlingen van Onderwijscentrum Leijpark en de Bodde die zorg vanuit de Jeugdwet of WLz nodig hebben. Om dit vorm te geven is een projectteam gestart met vertegenwoordigers vanuit alle betrokken partijen (gemeenten, zorgkantoor, scholen, SWV en zorgaanbieders). Het projectteam gebruikt in haar weg naar collectieve financiering van ZiO de Plan-Do-Check-Act (PDCA) cirkel, waarbij voortdurend gebruik wordt gemaakt vanuit de inzichten uit de praktijk en de uitvoering wordt bijgestuurd waar nodig. Het continue herhalen van die cyclus is volgens het projectteam nodig om de kwaliteit van het project te verhogen en het proces te verbeteren.

De regio Hart van Brabant is klein gestart met een eerste pilot. In de jaren daarna is de pilot stapsgewijs geëvalueerd, bijgesteld, verlengd en uitgebreid.

In april 2019 heeft het eerste experiment plaatsgevonden. Via een subsidie vanuit de gemeente Tilburg aan de school kon zorg door de school worden ingezet voor 17 nieuwe kleuters met een zorgvraag. Dit experiment bleek positieve resultaten op te leveren. In augustus 2019 is een eerste regionale pilot ZiO gestart op Onderwijscentrum Leijpark in de kleuterklassen en groep 3 met in totaal 39 kinderen.

Na een paar jaar positieve ervaringen te hebben opgedaan met pilots beschikkingsvrije ZiO binnen Onderwijscentrum Leijpark via subsidies, is in het schooljaar 2021-2022 gestart met twee projecten via een inkoopmodel. Op Onderwijscentrum Leijpark werd de gehele Speciaal Onderwijs afdeling (228 leerlingen) voorzien van beschikkingsvrije zorg. Op De Bodde is gestart met twee klassen (13 leerlingen). De twee projecten werden door het Zorgkantoor VGZ en gemeenten gezamenlijk bekostigd. De zorg is taakgericht ingekocht bij de jeugdhulpaanbieders Siza en Amarant. Komend schooljaar (2022-2023) zullen alle leerlingen van Onderwijscentrum Leijpark en alle leerlingen van de Bodde die het nodig hebben volgens de nieuwe werkwijze van collectieve financiering ZiO ontvangen.

Voorwoord en leeswijzer

Randvoorwaarden en werkzame factoren

Fase 1: Oriëntatie

Fase 2: Definiëring

Fase 3: Pilot(s)

Fase 4: Ontwerp

Fase 5: Voorbereiding

Fase 6: Uitvoering

Fase 7: Evaluatie en Monitoring

Vervolg: Stip op de horizon

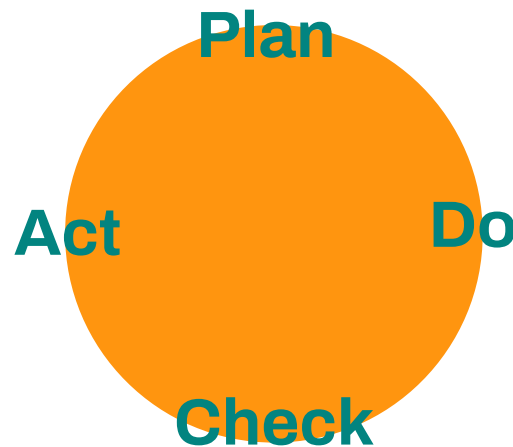
Fase 3: Pilot(s)

Go – No go?

De projectleider vanuit de regio Hart van Brabant heeft een korte lijn naar de bestuurders en de vertegenwoordigers van de regiogemeenten. Dit is helpend in het voorbereiden van de besluitvorming door bestuurders en borging in beleid na de tijdelijke periode van de pilots. De borging in beleid is één van de grootste vraagstukken voor het structureel realiseren van de collectieve financiering, volgend op de tijdelijke oplossing die gedurende de pilotfase gevonden is voor de collectieve financiering van ZiO. Hart van Brabant heeft daar op verschillende manieren invulling aan gegeven:

- Het door alle betrokken bestuurders (twee schoolbesturen, zorgkantoor, twee aanbieders en gemeenten Hart van Brabant) ondertekende document met werkafspraken is heel belangrijk geweest voor de borging. Deze werkafspraken worden in de contractperiode jaarlijks opnieuw ter ondertekening voorgelegd, waardoor afspraken nog eventueel bijgesteld en geoptimaliseerd kunnen worden.
- De gemeente heeft in de verordening en beleidsregels opgenomen dat deze voorziening ZiO aanwezig is op Onderwijscentrum Leijpark en de Bodde en dat om deze reden door ouders geen beroep meer gedaan kan worden op een individuele beschikking voor ZiO op één van deze scholen.
- De wens van het zorgkantoor en de gemeente is om ook voor het Wlz-deel pgb uit te sluiten en de zorg in onderwijstijd als zorg in natura te hanteren: een inzet die gekoppeld is aan het feit dat de leerling op deze school zit, met de zorgaanbieders die aan die school gekoppeld zijn en de, op die school aangeboden, zorg in onderwijstijd ontvangt. Dit moet echter nog in nieuwe wet- en regelgeving landen en is dus nu afhankelijk van het commitment van ouders. Als ouders toch vasthouden aan hun eigen pgb-inzet vanuit de Wlz, kunnen zij daar vanuit de huidige wet- en regelgeving nu nog aan vasthouden.

- Er is door de ministeries een goede tijdelijke oplossing voor de collectieve financiering gedurende de pilotfase voor de leerlingen met ZIN vanuit de Wlz gefaciliteerd, maar dit moet mogelijke worden in een structurele oplossing voor alle leerlingen in de Wlz en in aangepaste wetgeving. Middelen vanuit de gemeente (Jeugdwet) en het zorgkantoor (Wlz) zouden in een structurele oplossing ook echt gebundeld moeten worden om daadwerkelijke ontschotting van middelen te krijgen. Hiervoor is het nodig dat het zorgkantoor ook collectieve financiering voor de leerlingen binnen de Wlz die nu PGB hebben kan toepassen.
- Maken van afspraken met regiogemeenten en buitenregiogemeenten (commitment op de inhoud en bijdrage aan de financiering) over de zorg die aan hun regioleerlingen op de scholen wordt geleverd.

Voorwoord en leeswijzer

Randvoorwaarden en werkzame factoren

Fase 1: Oriëntatie

Fase 2: Definiëring

Fase 3: Pilot(s)

Fase 4: Ontwerp

Fase 5: Voorbereiding

Fase 6: Uitvoering

Fase 7: Evaluatie en Monitoring

Vervolg: Stip op de horizon

Fase 4: Ontwerp

Definitie ZiO

Wat is ZiO?

Leerlingen in het speciaal onderwijs (voormalig cluster 3 en 4) hebben op school vaak – buiten de gebruikelijke extra ondersteuning vanuit onderwijs - extra ondersteuning en zorg nodig.

Zorg in Onderwijstijd (ZiO) vindt plaats binnen schooltijd en **alleen** op de scholen Onderwijscentrum Leijpark en De Bodde. ZiO kan zijn Persoonlijke verzorging en/of Persoonlijke begeleiding vanuit de Jeugdwet/Wlz.

Onder persoonlijke begeleiding verstaan we:

- Het bevorderen van zelfstandig functioneren
- Het bieden van begeleiding in de omgang met anderen
- Het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid

Voor wie is ZiO?

Het is belangrijk de doelgroep van ZiO goed te beschrijven. De doelgroep van ZiO is bij regio Hart van Brabant als volgt beschreven:

- De doelgroep is alle Leerlingen die ZiO nodig hebben voor een optimale ontwikkeling en die onderwijs volgen op Onderwijscentrum Leijpark of De Bodde.
- Ook leerlingen op deze scholen die woonachtig zijn in gemeenten buiten de regio HvB maken gebruik van deze dienstverlening.

Hoe wordt ZiO gefinancierd?

Wetgeving en financieringsstromen

De financiering van ZiO komt vanuit twee wetgevingen: de Jeugdwet (JW) en de Wet langdurige zorg (Wlz). In de pilots in regio Hart van Brabant financieren de gemeenten ZiO voor leerlingen die vallen onder de Jeugdwet. Het zorgkantoor VGZ financiert ZiO voor leerlingen die in de Wlz zijn toegelaten. Het Zvw-deel is heel erg klein en wordt vooralsnog door de school zelf ingekocht. Deze zorg valt niet onder de term ZiO.

Financiering en regiogemeenten

De penvoerder van de opdracht is Gemeente Tilburg, namens gemeenten HvB en de overige gemeenten.

Gemeente Tilburg vraagt gemeenten buiten de regio Hart van Brabant, van waaruit kinderen naar (een van deze) deze scholen gaan (gezamenlijk 4% van het zorgbudget), zich te committeren aan de werkwijze van collectieve financiering van ZiO. Dit doet gemeente Tilburg in middels een brief, waarin de gemeente uitlegt wat beschikkingsvrije ZiO inhoudt en wat voor de gemeenten, zowel maatschappelijk als financieel, de voordelen zijn.

Keuze voor doelgroepbekostiging

Regio Hart van Brabant heeft in nauw overleg met de scholen de zorgbehoefte voor alle klassen in beeld gebracht. In de pilots is geredeneerd vanuit de persoonlijke ondersteuningsbehoefte van de leerlingen. Bekostiging voor de hele school vroeg om zicht op een gemiddelde kosten per leerling per doelgroep. Uit deze samenwerking is het voorstel ontstaan niet meer individueel per leerling de ondersteuningsbehoefte in kaart te brengen en te berekenen, maar dit op doelgroepniveau te doen.

De voordelen hiervan zijn:

- Er is vooraf duidelijk voor welke doelgroep welke capaciteit aan zorg beschikbaar is, zodat school en aanbieder hun ondersteuning op elkaar kunnen afstemmen en maatwerk leveren op geleide behoefte van een leerling en/of de klas. Ondersteuning wordt zo flexibeler, beter en efficiënter.
- Bij groei van het aantal leerlingen leidt dit niet direct tot een vraag naar extra uren ZiO, omdat per klas uren worden voorzien en niet per kind.
- We weten welke groepen hoeveel zorg nodig hebben en welke groepen helemaal geen zorg behoeven.

Voorwoord en leeswijzer

Randvoorwaarden en werkzame factoren

Fase 1: Oriëntatie

Fase 2: Definiëring

Fase 3: Pilot(s)

Fase 4: Ontwerp

Fase 5: Voorbereiding

Fase 6: Uitvoering

Fase 7: Evaluatie en Monitoring

Vervolg: Stip op de horizon

Fase 4: Ontwerp

- De verrekening van de kosten per leerling naar de gemeenten is eerlijk. Je betaalt alleen zorg voor een leerling die zorg nodig heeft. En de kosten van de zorg zijn afhankelijk van de doelgroep, waarin het kind is ingedeeld, en dus passend.
- Met een goed monitorsysteem is per doelgroep jaarlijks de zorgomvang bij te stellen, als de ingeschatte uren niet reëel blijken.

Nulmeting

Hoe is de huidige vorm?

Regio Hart van Brabant heeft vanaf de start van het project zowel kwalitatieve als kwantitatieve data verzameld. Hierdoor zijn de ervaringen van ouders, scholen, aanbieders, zorgkantoor met de oude werkwijze van het zorg bieden in onderwijstijd in kaart gebracht. Die ervaringen (nulsituatie) zijn vervolgens vergeleken met de eerste ervaringen van betrokkenen met de nieuwe werkwijze. Een goede monitoring van een nieuwe aanpak is van belang om inzichtelijk te maken welke verbeterpunten betrokken partijen ervaren, in hoeverre de aanpak succesvol of risicovol is, wat in de praktijk werkt of niet werkt en welke knelpunten zich voordoen binnen de huidige wettelijke kaders en welke (creatieve) oplossingen daarvoor gevonden (zouden kunnen) worden.

De monitoring in regio Hart van Brabant bestaat uit een aantal rondes semigestructureerde interviews met betrokken partners op alle niveaus (projectgroep ZiO, management, zorgteam, uitvoerend personeel zorg en onderwijs). Daarnaast zijn de ervaringen van ouders van de leerlingen bevraagd middels een web enquête.

Regio Hart van Brabant heeft gekozen voor een meelopende evaluatie en monitoring: de verbeterpunten uit de monitoring worden meteen meegenomen in het verbeteren van de aanpak. Bovendien brengt dit dilemma's en knelpunten in kaart die landelijk herkend worden. Door deze te delen met de ministeries van VWS en OCW kunnen weer stappen gezet om collectieve financiering van zorg in onderwijstijd (ZiO) in de praktijk uitvoerbaar te maken.

Inventarisatie

Totale omvang zorg voor de gemeenten

Bij het bepalen van de omvang van zorg voor het gemeentelijk contract met de aanbieders zijn de volgende overwegingen meegenomen:

- De omvang van zorg omvat in onze opdracht alleen de ondersteuning vanuit de Jeugdwet die noodzakelijk is voor leerlingen op De Bodde en Onderwijscentrum Leijpark. Er wordt een vast bedrag voor de inzet van zorg binnen een schooljaar vastgesteld. Voor dat bedrag moet het hele schooljaar de ZiO kunnen worden verleend.
- Berekend is de benodigde inzet van ZiO per doelgroep/klas. Deze is afgeleid van de huidige gemiddelde zorgbehoefte. Daarnaast is gekeken naar de inzet die school zelf levert in de vorm van docenten, klassenassistenten en groeps grootte. Als de benodigde inzet ZiO beschikkingsvrij, dus meer flexibel, kan worden ingezet, is de benodigde inzet ZiO minder dan als deze via individuele beschikkingen wordt ingezet.
- Deze inzet per doelgroep vanuit school, gemeenten en zorgkantoor is in samenspraak met de drie partijen bepaald. Daarna is dit voorstel voorgelegd en positief beoordeeld door 2 onafhankelijke deskundigen: een landelijk specialist op het gebied van wetgevingen Passend onderwijs en een onderwijsconsulent (onafhankelijk deskundige met kennis en ervaring op het gebied van onderwijs aan kinderen met een handicap, ziekte of stoornis).

Wijze van bekostiging

Regio Hart van Brabant heeft zoals eerder genoemd onder de paragraaf 'hoe wordt ZiO gefinancierd' gekozen voor doelgroepbekostiging. Doelgroepbekostiging wordt bepaald op doelgroepniveau, niet op wetgeving. Dus JW en WLz komen daarin samen. Later wordt gesplitst welk deel onder de verantwoordelijkheid van de JW valt en welk deel onder de WLz. En daarmee welk deel door gemeenten wordt betaald en welk deel door het Zorgkantoor. Dit is gebeurd op basis van het aantal kinderen dat tot de WLz is toegelaten.

Voorwoord en leeswijzer

Randvoorwaarden en werkzame factoren

Fase 1: Oriëntatie

Fase 2: Definiëring

Fase 3: Pilot(s)

Fase 4: Ontwerp

Fase 5: Voorbereiding

Fase 6: Uitvoering

Fase 7: Evaluatie en Monitoring

Vervolg: Stip op de horizon

Fase 4: Ontwerp

Organisatie van ZiO

Regio Hart van Brabant heeft een zorgvuldige organisatie opgezet voor de vormgeving van collectieve financiering van ZiO. Hiervoor was als eerste stap consensus over wensen, doelstellingen, uitgangspunten nodig tussen scholen, aanbieders, zorgkantoor en gemeenten. De samenwerkingsafspraken heeft Hart van Brabant vastgelegd in concrete werkafspraken. Deze gezamenlijke basis met de relevante spelers, een goede rolverdeling en de gemeente Tilburg als trekker zijn krachtig en cruciaal gebleken voor een goede organisatie van ZiO en het doen slagen van de nieuwe werkwijze.

Voorwoord en leeswijzer

Randvoorwaarden en werkzame factoren

Fase 1: Oriëntatie

Fase 2: Definiëring

Fase 3: Pilot(s)

Fase 4: Ontwerp

Fase 5: voorbereiding

Fase 6: Uitvoering

Fase 7: Evaluatie en Monitoring

Vervolg: Stip op de horizon

Fase 5: Voorbereiding

Communicatieplan

Alle betrokken partners in regio Hart van Brabant vinden het van groot belang dat ouders gehoord worden en meegenomen worden in de weg naar collectieve financiering van zorg in onderwijstijd. Ouders zijn bij de vormgeving van de pilot en de nieuwe werkwijze daarom actief betrokken en geven input op basis van hun ervaringen. Er is een communicatieplan gemaakt gericht op ouders met activiteiten die een bijdrage leveren aan het goed (blijven) betrekken en meenemen van ouders. Een van de onderdelen is een factsheet waarin ouders geïnformeerd worden over de toekomstige veranderingen. Ook worden informatiebijeenkomsten voor ouders georganiseerd en worden er regelmatig enquêtes uitgezet onder ouders om de ervaringen met de nieuwe werkwijze op te halen en op basis van die ervaringen de werkwijze ook te optimaliseren.

Werkafspraken en processen

In regio Hart van Brabant is een werkafsprakendocument opgesteld waarin doelen, resultaten en rol- en taakverdeling nog scherper zijn geformuleerd en waar met de ondertekening door de bestuurders ook bestuurlijk draagvlak voor is. Dit is enorm helpend voor het daadwerkelijk borgen van de nieuwe werkwijze. Zie het document ter inspiratie.

Inkoop & strategie

Contract en contractmanagement

Om met twee vaste, door de school geselecteerde, aanbieders te gaan werken die gekoppeld worden aan de scholen heeft regio Hart van Brabant een opdracht verstrekt aan Siza en Amarant. Voor de inkoop van ZiO worden door de aanbieders de contracten ondertekend voor drie jaar. Regio Hart van Brabant heeft de mogelijkheid het contract met één jaar te verlengen. De inkoop van ZiO wordt vanaf ondertekening van de contracten geborgd in de bestaande organisatie bij het regionale contractmanagement.

Verrekening gemeenten

Het bedrag van de opdracht wordt jaarlijks voor aanvang van het nieuwe schooljaar vastgesteld voor het hele schooljaar. Dit bedrag wordt door de aanbieders in 10 maanden (september t/m juni) gedeclareerd bij de GR HvB. De GR HvB richt het betalingssysteem in, zodat maandelijkse doorfacturering plaats vindt binnen de gemeenten HvB. Voor de gemeenten buiten de regio Hart van Brabant wordt 2x per jaar een factuur verstuurd in januari en juli. Dit betekent dat mutaties binnen een schooljaar niet financieel verrekend worden, wat zorgt voor minder administratieve lasten.

Positie zorgkantoor

Het Zorgkantoor VGZ kan niet meedoen aan deze inkoopprocedure. Het is dus niet mogelijk om het Wlz-deel van de opdracht mee te nemen in deze inkoopprocedure. Het zorgkantoor is gedurende de voorbereiding van de inkoop van ZiO door de gemeente betrokken geweest en heeft meegedacht en ingestemd met alle voorwaarden. Ook bij de bepaling van de omvang van ZiO en de verdeling tussen de Jeugdwet en Wlz zijn zij gesprekspartner geweest. Op basis van de pilot in dit schooljaar en de huidige verhouding in de levering van zorg aan de diverse doelgroepen, is een verdeling gemaakt op doelgroep niveau van de zorgomvang die ten laste komt van het zorgkantoor en de gemeenten.

De aanbieders die gecontracteerd worden voor het deel vanuit de Jeugdwet, zullen door zorgkantoor VGZ gevraagd worden ook het volume ZiO voor de Wlz uit te voeren. Dit tegen hetzelfde tarief en dezelfde voorwaarden als door de gemeenten Hart van Brabant wordt gehanteerd. Voor de rust in de klas is het belangrijk dat er zo min mogelijk (verschillende) hulpverleners in een klas rondlopen. Met de combinatie van de inzet door school, de middelen vanuit de gemeenten en de middelen vanuit het zorgkantoor VGZ wordt de ZiO geboden aan alle leerlingen die dit nodig hebben.

Voorwoord en leeswijzer

Randvoorwaarden en werkzame factoren

Fase 1: Oriëntatie

Fase 2: Definiëring

Fase 3: Pilot(s)

Fase 4: Ontwerp

Fase 5: Voorbereiding

Fase 6: Uitvoering

Fase 7: Evaluatie en Monitoring

Vervolg: Stip op de horizon

Fase 5: Voorbereiding

Beoordeling rechtmatigheid

Toezicht op de rechtmatigheid in de Jeugdwet (JW) is niet belegd bij de IGJ. Deze bevoegdheid is een verantwoordelijkheid van de gemeente zelf. Ook hier geldt dat signalen over het rechtmatig verstrekken van zorg voor een belangrijk deel terechtkomen / aanwezig zijn bij de toegang tot de zorg, monitoring en facturering. Het is belangrijk dat de gemeente een werkproces heeft over hoe te handelen bij twijfels over de rechtmatigheid en een functionaris met bevoegdheden om hier onderzoek naar te doen (zowel bij het Persoonsgebonden budget als Zorg in Natura). In de JW is niet vastgelegd hoe de gemeente het toezicht op rechtmatigheid moet vormgeven. Hierin heeft de gemeente beleidsvrijheid. Diverse gemeenten in het land hebben hier dan ook op verschillende wijzen invulling aan gegeven. .

Gemeente Tilburg heeft voor het volgende gekozen:

- De controle door de scholen zelf. Als te weinig of slechte zorg geleverd wordt, hebben zij daar direct last van. Als in de tussentijdse evaluatiegesprekken met de scholen geconstateerd wordt dat er onvrede is, kan gemeente Tilburg direct schakelen met de aanbieders en alsnog een controle uitvoeren.
- De aanbieders leveren aan de scholen elke week/maand een urenstaat in. Dat deden ze ook in de pilots. Deze worden door de school verzameld en doorgestuurd aan de GR HvB/contractmanager.

Voorwoord en leeswijzer

Randvoorwaarden en werkzame factoren

Fase 1: Oriëntatie

Fase 2: Definiëring

Fase 3: Pilot(s)

Fase 4: Ontwerp

Fase 5: Voorbereiding

Fase 6: Uitvoering

Fase 7: Evaluatie en Monitoring

Vervolg: Stip op de horizon

Fase 6: Uitvoering

Na een goede voorbereiding en inrichting van de nieuwe werkwijze start de daadwerkelijke uitvoering.

Alleen door uitvoering in de praktijk, kan echt geleerd worden en worden mogelijke kinderziektes uit de nieuwe werkwijze ontdekt en opgelost. Het interprofessioneel werken krijgt pas in de uitvoering steeds meer vorm en zorg en onderwijs weten elkaar daardoor steeds beter te vinden.

Dit proces kost tijd. Het samenbrengen van twee verschillende domeinen, werkwijzen en 'talen' gaat niet vanzelf, maar vraagt om een groeiproces waarin iedereen bereid is om samen te leren en door te ontwikkelen. In deze fase is ouderbetrokkenheid ook cruciaal: ouders zijn onderdeel van dit veranderproces en hebben een belangrijke stem in het bepalen of de nieuwe werkwijze het gewenste effect oplevert voor hun kinderen.

Gemeente Tilburg werkt namens regio Hart van Brabant op alle niveaus aan het optimaliseren van de uitvoering:

- Op school met de direct betrokken professionals vanuit zorg en onderwijs
- Op directie- en bestuursniveau binnen gemeenten van regio Hart van Brabant en met, zorgkantoor, schooldirecties/bestuurders en management zorgaanbieders
- Op projectgroepniveau waar de uitvoering op de voet gevolgd wordt en indien nodig bijgestuurd wordt.

Voorwoord en leeswijzer

Randvoorwaarden en werkzame factoren

Fase 1: Oriëntatie

Fase 2: Definiëring

Fase 3: Pilot(s)

Fase 4: Ontwerp

Fase 5: Voorbereiding

Fase 6: Uitvoering

Fase 7: Evaluatie en Monitoring

Vervolg: Stip op de horizon

Fase 7: Evaluatie en monitoring

De verantwoording rondom de pilot en werkwijze is in regio Hart van Brabant op verschillende manieren ingericht en geborgd:

- Gemeente heeft in het afgelopen jaar een klanttevredenheidsonderzoek uitgezet onder ouders en wil dat blijven herhalen.
- Pilot wordt in het projectteam regelmatig geëvalueerd en bijgesteld op basis van ervaringen en behoeften.
- Jaarlijkse verantwoording van de ingezette zorg. De wens is om de bureaucratie te verminderen maar wel zorg te dragen voor de rechtmatigheid van de zorg. Hierover gaat de gemeente nog in gesprek met de aanbieders en scholen.
- Regio Hart van Brabant kon daarnaast gebruik maken van de mogelijkheid om aan te haken bij de monitoring van DSP-groep/ Oberon en op basis van de uitkomsten van de monitoring de pilot gedurende de looptijd van de pilot te kunnen aanscherpen en bijstellen waar nodig. De invulling van de monitoring is onder fase 4 nader toegelicht.

Voorwoord en leeswijzer

Randvoorwaarden en werkzame factoren

Fase 1: Oriëntatie

Fase 2: Definiëring

Fase 3: Pilot(s)

Fase 4: Ontwerp

Fase 5: Voorbereiding

Fase 6: Uitvoering

Fase 7: Evaluatie en Monitoring

Vervolg: Stip op de horizon

Vervolg: Stip op de horizon

De verantwoording rondom de pilot en werkwijze is in regio Hart van Brabant op verschillende manieren ingericht en geborgd:

- Gemeente heeft in het afgelopen jaar een klanttevredenheidsonderzoek uitgezet onder ouders en wil dat blijven herhalen.
- Pilot wordt in het projectteam regelmatig geëvalueerd en bijgesteld op basis van ervaringen en behoeften.
- Jaarlijkse verantwoording van de ingezette zorg. De wens is om de bureaucratie te verminderen maar wel zorg te dragen voor de rechtmatigheid van de zorg. Hierover gaat de gemeente nog in gesprek met de aanbieders en scholen.
- Regio Hart van Brabant kon daarnaast gebruik maken van de mogelijkheid om aan te haken bij de monitoring van DSP-groep/Oberon en op basis van de uitkomsten van de monitoring de pilot gedurende de looptijd van de pilot te kunnen aanscherpen en bijstellen waar nodig. De invulling van de monitoring is onder fase 4 nader toegelicht.

Ontwikkelingen en aanvullende inzichten uit schooljaar 2022-2023

Inmiddels heeft de regio de pilotfase afgerond en is de nieuwe werkwijze in het schooljaar uitgebreid '22-23' en ingebed op de twee scholen. In de [pdf met de ontwikkelingen en aanvullende inzichten uit schooljaar '22-'23](#) staan de belangrijkste ontwikkelingen van Zorg in Onderwijstijd en aanvullende inzichten die dat schooljaar in de praktijk en uitvoering zijn opgedaan.

Voorwoord en leeswijzer

Randvoorwaarden en werkzame factoren

Fase 1: Oriëntatie

Fase 2: Definiëring

Fase 3: Pilot(s)

Fase 4: Ontwerp

Fase 5: Voorbereiding

Fase 6: Uitvoering

Fase 7: Evaluatie en Monitoring

Vervolg: Stip op de horizon

Colofon

Aan deze publicatie werkten mee:

- Nina Faulstich (DSP-groep)
- Lenneke Wolswinkel (DSP-groep)
- Danielle Roosenstein (DSP-groep)

- Tanja Verhoeven (Gemeente Tilburg)

